

Miljö, klimat och säkerhet i Nato - en tulipanaros?

Annica Waleij och Jan Sjöström

Klimatförändringens effekter, energisäkerhet samt konkurrens om knappa naturresurser som färskvatten, må vara diffusa säkerhetsproblem, men de orsakar inte desto mindre konflikter. Således lyfts denna typ av ”mjuka” säkerhetsfrågor successivt allt högre på den politiska agendan. Nato har sedan en tid på generalsekreterarnivå lyft frågan och skissat på planer för att säkerställa alliansens beredskap mot hur klimatförändringen orsaker och effekter hotar alliansens operativa förmåga.¹

Även i ljuset av alla utmaningar som Nato har att hantera kommer inte utmaningarna med ett förändrat klimat att förskonas alliansen. Vad innebär det för Sverige och vår nationella säkerhet? Och är sambandet mellan miljö-, klimat- och energisäkerhetsfrågor att betrakta som en tulipanaros?² Som ny medlem i Nato kommer Sverige att, jämte andra centrala frågor och målkonflikter, också behöva förhålla sig till denna typ av frågor ur ett Nato-perspektiv, nationellt och internationellt. Det medför möjligheter såväl som utmaningar. Hur kan alliansen, inklusive Sverige, tjäna på att fånga lågt hängande frukter?

Hur det startade

Det är allmänt accepterat att det kan uppstå negativa effekter på miljön till följd av militära aktiviteter. De kan uppstå vid fredstida verksamhet som exempelvis övningar, men också under en militär mobiliseringsfas, pågående militär konflikt samt under återuppbyggnadsfasen efter en väpnad konflikt, där eventuella fredsfrämjande och humanitära insatser kan komma att initieras.^{3,4} Militära verksamheters miljöpåverkan och särskilt dess klimatavtryck har uppmärksammats allt mer på senare år.^{5,6} Det gäller även hur klimatförändringarna kan påverka svensk nationell säkerhet.⁷ Även om Sverige i en global jämförelse förmodligen kommer att bli relativt förskonat från de direkta effekterna av klimatförändringens effekter, finns det aspekter som

berör försvarssektorn, inte minst gällande beroendet av fossila drivmedel och andra energisäkerhetsfrågor.⁸

Första gången Nato explicit började närma sig miljöfrågor var 1969, när *Committee on the Challenges of Modern Society (CCMS)* bildades på initiativ från USA:s dåvarande president, Richard Nixon. CCMS syftade till att uppfylla målet i Artikel 2 i det Nordatlantiska fördraget (dvs. Washingtonfördraget) där det bland annat anges att "*the Parties will promote conditions of stability and well-being*".

Före det kalla kriget och fram till mitten av 1990-talet betraktade Nato mestadels naturmiljön som en möjlighet att samarbeta med länder som ingick/hade ingått i Sovjetunionen, för att brygga över spänningar

¹ NATO Climate Change and Security Impact Assessment. The Secretary General's Report Third Edition 2024, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/7/pdf/240709-Climate-Security-Impact.pdf

² En tulipanaros är ett svenskt idiomatiskt uttryck som beskriver en åtråvärd, men omöjlig kombination.

³ Waleij, A., Liljedahl B., Edlund C., Lindblad A., Sjöström J., Ahlberg M. (2005) Miljökonsekvenser av krig och konflikter. FOI-R--1864--SE

⁴ Waleij, A. (2023) Hur påverkas miljön av ett krig och vad kan det betyda för Sverige? FOI Memo 8153, 2023

⁵ CEOBS (Conflict and Environment Observatory, 2022a) Military Emissions Project, <https://militaryemissions.org/>

⁶ CEOBS 2022b. A framework for military greenhouse gas emissions reporting <https://ceobs.org/report-a-framework-for-military-greenhouse-gas-emissions-reporting/>

⁷ Exempelvis skulle en ökning av extremväder och naturolyckor (som skogsbränder och översvämningar) att påverka. Se Persson, H. (2023) Klimatförändringar och svensk säkerhet. FOI Memo 8189.

⁸ Ibid

FOI Memo: 8571
Forskningsområde: CBRN-frågor
Godkänd av: Åsa Scott

Innehållet är granskat och omfattar ingen information som är underställd exportkontrollagstiftningen

uppbyggda under det kalla kriget.⁹ Kortare och mer långsiktiga miljörelaterade projekt genomfördes, liksom olika pilotstudier och workshops. Projekten designades ofta för att genomföras i samverkan med civila aktörer som OECD¹⁰ eller FN:s miljöprogram (UNEP).

Sverige var tidigt aktiv i olika CCMS-aktiviteter. Under 1999 genomfördes exempelvis Natos första studie om kopplingen mellan miljö och säkerhet och i början av 2000-talet genomfördes olika pilotstudier om miljö- och säkerhet samt en studie om miljöledningssystem (*Environmental Management Systems, EMS*) inom försvarssektorn.¹¹

Natos engagemang i *Environment and Security Initiative (ENVSEC)*¹², som lanserades 2003, är ett annat exempel på en övergång från att tidigare i princip enbart fokusera på att minimera Natos miljöavtryck, till en mer proaktiv hållning. Man insåg att hantering av miljöfrågor kan vara konfliktförebyggande när samverkan sker mellan nationer och organisationer.

Hur det ser ut idag inom Nato

I ett försök att åskådliggöra hur frågor som rör miljö-, klimat- och energisäkerhet hanteras inom Nato, görs nedan en uppdelning där dessa frågor dels ingår som komponenter i strategiska dokument, dels som egna dokument eller sammanhang och/eller kunskapscentra samt inom Natos forskning.

Miljö, klimat och energi i Natos strategiska dokument

I allt fler av Natos strategiska sammanhang lyfts miljö-, klimat- och energifrågor som faktorer som påverkar alliansens säkerhet.

Natos strategiska koncept¹³

Nato har publicerat åtta strategiska koncept sedan 1949. I det sjunde strategiska konceptet från 2010, lyftes miljöfrågor inklusive klimatförändringen som en säkerhetsfråga för första gången.¹⁴

Det strategiska konceptet uppdaterades senast under 2022, inför Natos toppmöte i Madrid.¹⁵ I det uppdaterade konceptet nämns frågor relaterade till klimat och säkerhet i åtta sammanhang. Bland annat betonas att Nato ska vara den ledande organisationen för att förstå kopplingen mellan klimat och säkerhet.

“NATO should become the leading international organisation when it comes to understanding and adapting to the impact of climate change on security. The Alliance will lead efforts to assess the impact of climate change on defence and security and address those challenges. We will contribute to combatting climate change by reducing greenhouse gas emissions, improving energy efficiency, investing in the transition to clean energy sources and leveraging green technologies, while ensuring military effectiveness and a credible deterrence and defence posture”.

Vidare betonas vikten av att integrera klimatfrågor i all kärnverksamhet inom Nato, kartlägga klimatförändringens roll i att förvärpa konfliktrisker samt som orsak till extrema väderhändelser, där alliansen kan komma att behöva bidra med sin förmåga i båda fallen. Här kan påpekas att insatserna ovan måste säkerställa bibehållen eller helst förbättrad operativ förmåga.

Strategic Foresight Analysis (SFA), är ett annat strategiskt dokument som visualiserar den framtida säkerhetsmiljön för alliansen. Miljö- och klimatförändring inklusive dess effekter nämns på flera

⁹ Risso, L. (2016). NATO and the Environment: The Committee on the Challenges of Modern Society. *Contemporary European History*, 25(3), 505-535.
<https://www.cambridge.org/core/journals/contemporary-european-history/article/nato-and-the-environment-the-committee-on-the-challenges-of-modern-society/C43F3ED3E69A1EFC1E836E977E5628C1>

¹⁰ Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

¹¹ Under 2006 slogs CCMS ihop med Nato Science Committee (som bildades 1958) till Science for Peace and Security (SPS) Programme. Två prioriterade områden för SPS är miljö- och säkerhet respektive energisäkerhet.

¹² ENVSEC var en samverkan mellan Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE, FNs utvecklingsprogram (UNDP), FNs miljöprogram (UNEP), FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE) och Regional Environment Centre for Central and Eastern Europe (REC) med Nato som en associerad medlem.

¹³ Det strategiska konceptet är näst högst i alliansens dokumenthierarki efter det Nordatlantiska fördraget.

¹⁴ Para 15 in: “Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation” Adopted by Heads of State and Government in Lisbon, November 2010. “Key environmental and resource constraints, including health risks, climate change, water scarcity and increasing energy needs will further shape the future security environment in areas of concern to NATO and have the potential to significantly affect NATO planning and operations.”

¹⁵ NATO 2022 Strategic Concept, Adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Madrid 29 June 2022.

ställen, exempelvis klimatförändringens effekter på alliansen och konsekvenser av extrema väderhändelser.¹⁶

Ett tredje strategiskt dokument av stor vikt är *Framework for Future Alliance Operations (FFAO)* som studerar de förmågor som är nödvändiga för alliansens framtida framgång, inklusive de utmaningar som följer med ett förändrat klimat.¹⁷

Nato:s miljöpolicy och miljödoktrin

År 2003 publicerade Nato sin första miljöpolicy för Nato-ledda militära aktiviteter, dvs. insatser och övningar.¹⁸ Policyn fokuserar på att minimera militärens miljöavtryck. Policyn har sedermera formaliserats ytterligare genom miljödoktrin¹⁹ och miljöprocedurer i flera s.k. *standardisation agreements, STANAG:s*.²⁰ Dessa rör områden som exempelvis avfallshantering vid övningar och insatser, miljöfrågor vid permanenta militärbaser eller tidsbegränsade förläggningar s.k. *camper*, och miljöledningssystem. Förbehållet med dokumenten är att de föreslagna åtgärderna och verktygen måste vara förenliga med de operativa kraven under en insats, vilka kan variera över tid.

Miljöpolicyen definierar roller och ansvarsförhållanden, dels det ansvar som åvilar Natos befälhavare, dels det som befälhavare från deltagande nationer ansvarar för. Miljöhänsyn bör beaktas så tidigt som möjligt i planeringen och under genomförande av insatser och övningar, med beaktande av operationens övriga utmaningar och karaktär. En specifik miljövägledning bör tas fram i form av en miljöskyddsbilaga till operationsplanen (*Annex to OPLAN*²¹). Nato och deltagande nationer har ett kollektivt ansvar för att skydda miljön, men ytterst är miljöfrågor i princip ett nationellt ansvar för medlemsländerna, exempelvis om en sändande nation orsakat miljöföroreningar som kräver sanering är denna nation ansvarig och inte Nato.

¹⁶ Allied Command Transformation Strategic Foresight Analysis 2023, January 2024.

¹⁷ Framework for Future Alliance Operations (2018).

¹⁸ MC 469, Environmental Policy for NATO-led military activities.

¹⁹ STANAG 7141 Ed: 7/ Joint Nato Doctrine for Environmental Protection During Nato-led Military Activities

²⁰ STANAG:s är regelverk och ”best practices” som skapar förutsättningar för allierade och medlemsländer att i så hög utsträckning som möjligt ha likformade, integrerbara eller identiska koncept och system. Målet är att uppnå interoperabilitet mellan Natos medlemmar.

²¹ OPLAN = Operationsplan

²² European Union Military Staff

Under denna tid (2000-talet) spelade Sverige, en viktig roll för att integrera militära operativa miljöaspekter förenliga med Natos önskan, med liknande tankar inom systemet för FN:s fredsfrämjande verksamhet och den Europeiska Utrikestjänsten (EEAS). Bland annat togs via ett aktivt samarbete mellan Sverige, Finland och USA, en handbok för miljöskydd i internationella operationer fram. Handbokens innehåll har sedan implementerats i miljöskyddsdokument inom Nato, EUMS²² och FN:s fredsfrämjande verksamhet.²³

För att implementera miljöpolicyen, den trilaterala (US-SWE-FIN) miljöhandboken och andra stödjande dokument erbjuds utbildningar vid Nato-skolan i Oberammergau och vid Natos Military Engineering Centre of Excellence (CoE) i Ingoldstadt, båda belägna i Tyskland.^{24,25}

Miljöarbetsgrupper under NATO Standardization Office

NATO Standardization Office (NSO) har en arbetsgrupp för miljöskydd (*Environmental Protection Working Group, EPWG*), som bildades 1999. I EPWG arbetar medlems- och partnerländer gemensamt med olika militära miljöfrågor som behöver standardiseras. Vidare diskuteras vilka konkreta åtgärder som skulle kunna vidtas på gemensam och nationell nivå och hur goda exempel (*best practices*) ska kunna delas och implementeras. Under EPWG finns olika paneler som mer specifikt studerar frågor rörande t.ex. tillfälliga förläggningar i fält (s.k. *camper*), militära övningsområden, miljöutbildning, och miljöterminologi. Det finns även grupper inom Natos petroleumkommitte som tangerar energi- och klimatområdet.

Nato och Energisäkerhet

Som en följd av energifrågor, framförallt drivmedels direkta operativa betydelse²⁶, fick energifrågor och energiförsörjning i Natos operationer ökad

²³ Waleij. A. (Ed) Bosetti T., Clark-Sestak S., Ebbhagen C-G., Kajander S., Kivipelto A., Liljedahl B., Nicholls W., Olsson S, Scott Andersson Å., Schultheis T., Sovijärvi A., Uusitalo H., Waleij A. (2008) “Environmental guidebook for military operations”. FOI-S--2922--SE

²⁴ På Nato-skolan i Oberammergau i Tyskland ges en två-veckors kurs om Nato:s miljöpolicy, doktrin och procedurer, *Environmental Management for Military Forces Course*.

²⁵ Vid NATO Military Engineering Centre of Excellence (CoE) erbjuds kursen *NATO Military Environmental Protection, Practices and Procedures Course* (NMEPPPC).

²⁶ Environmental Protection and Energy Efficiency in NATO: Challenges, Interrelations, Opportunities, Presentation to ENSECCOE ARW: Towards Energy Efficiency through Behavioural Change in the Military, by LCol Lloyd Chubbs, November 2015

uppmärksamhet under 2010-talet, mycket på grund av USA:s erfarenheter från Irak och Natos erfarenheter från Afghanistan. Bland annat konstaterades att det blev kostsamt, både monetärt och avseende människoliv att frakta stora mängder fossila drivmedel (och vatten) långa vägar i farlig terräng.^{27,28}

Från 2010 lyftes även klimatfrågan inom Nato högre på agendan, ofta kopplat till energisäkerhet och energieffektivitet samt förnyelsebar energi. I februari 2014 antog NAC (North Atlantic Council) ramverket *Green Defence Framework (GFD)* vilket består av tre pelare: operativ effekt, skydd av miljön samt energieffektivitet.²⁹ Klimat- eller klimatförändring omnämns dock inte i dokumentet.³⁰ Givet energiförsörjningens allt mer kritiska karaktär kommer energifrågor att ingå i Nato:s försvarsplaneringsprocess (*NATO Defence Planning Process, NDPP*).

Olika Nato *Centre of Excellences* finns etablerade sedan 2005 i ett olika Nato-nationer. I Vilnius, Litauen, finns t.ex. sedan 2012 Nato:s *Energy Security Centre of Excellence, ENSESCOE*. Centrets målsättning är att stödja Nato, dess medlemsländer och partners i att möta utmaningarna med bl.a. operativ energieffektivitet och skydd av kritisk energinfrastruktur.

Nato, klimat och säkerhet

I mars 2021 lanserade Natos utrikesministrar en agenda för klimat och säkerhet (*Climate Change and Security Agenda*).³¹ I ett uttalande från Natos generalsekreterare Stoltenberg konstaterades att Nato har tre primära roller att fylla, kopplat till klimatförändringen.

För det första att förståelsen mellan klimatförändringen och säkerhet, måste öka, och att Nato ska vara den ledande organisationen i att förstå denna koppling. För det andra att Natos insatser och operationer måste klimatanpassas (*adapt*³²) till en

verklighet med mer extremt väder, som stigande havsnivåer och värmeböljor. För det tredje att Nato behöver bidra till målet om ”net zero”, dvs. minska (*mitigate*³³) alliansens emissioner och användning av fossila bränslen samt integrera klimatförändringen i Natos militära planering och övningsverksamhet.

Agendan ska följas upp med en handlingsplan (*Climate Change and Security Action Plan (CCSAP)*) som i lite mer detalj beskriver hur alliansen avser genomföra sin agenda.³⁴

Handlingsplanen omfattar fyra huvudsakliga områden:

- Öka medvetenheten inom alliansen genom att bl.a. genomföra en årlig konsekvensbedömning (*Climate Change and Security Impact Assessment, CCSIA*).
- Klimatanpassning (*adaptation*).
- Minska utsläppet av växthusgaser (*mitigation*).
- Stärka kunskapsutbytet med partnerländer, regionala och internationella organisationer, inklusive EU och FN såväl som med forskningsvärlden och industrin.

Natos första *Climate Change and Security Impact Assessment* publicerades i juni 2022.³⁵ Rapporten beskriver effekterna av olika klimatrisker på Natos strategiska miljö på Nato-installationer, på om insatser och Natos uppdrag och multidomän-operationer samt på Natos motståndskraft och civila beredskap. Vidare beskriver konsekvensbedömningen kortfattat potentiella klimat-anpassningsåtgärder.

Natos andra *Climate Change and Security Impact Assessment*³⁶, innehållande bl.a. regionala fallstudier, gavs ut i juli 2023 i samband med Natos toppmöte i Vilnius.³⁷ Samtidigt släpptes två andra rapporter, ett kompendium för s.k. *Best practices* som lyfter goda

²⁷ United States Army Environmental Policy Institute. 2009. Sustain the Mission Project: Casualty Factors for Fuel and Water Resupply Convoys. Final Technical Report. US Army Environmental Policy Institute, Arlington, Virginia.

²⁸ MccGirk T. 2009. Taliban Stepping Up Attacks on NATO Supply Convoys, Kabul, Wednesday, Oct. 07. Time Magazine web version. <https://content.time.com/time/world/article/0,8599,1928899,00.html>

²⁹ NATO (2014) Green Defence Framework. Approved by the North Atlantic Council in February 2014

³⁰ En revision av GFD har föreslagits för att bland annat öka andelen s.k. ”grön” militärteknologi.

³¹ Short remarks by NATO Secretary General Jens Stoltenberg and US Secretary of State Antony Blinken at the start of the NATO Foreign Ministers' meetings https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_182571.htm

³² Adaptation inom Nato innebär anpassning till klimatförändringens effekter. På engelska: *Measures to address the impact of climate change on the Alliance*.

³³ Mitigation inom Nato innebär utsläppsminskningar av växthusgaser. På engelska: *Measures to reduce and/or capture military CO₂ emissions*.

³⁴ NATO Climate Change and Security Action Plan, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_185174.htm

³⁵ NATO releases its Climate Change and Security Impact Assessment, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_197241.htm

³⁶ NATO Climate Change and Security Impact Assessment, Edition 2, 2023.

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/7/pdf/230711-climate-security-impact.pdf

³⁷ Vilnius Summit Communiqué. Issued by NATO Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Vilnius 11 July 2023, https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_217320.htm

exempel från fler medlemsländer om anpassning till ett förändrat klimat³⁸ och en rapport om metodik för att mäta klimatutsläpp från militär och civil Nato-infrastruktur.³⁹

På toppmötet i Vilnius beslutades även att ett *Centre of Excellence* (CoE) för *Climate and Security* (CCASCOE) skulle etableras i Montreal, Kanada. Detta CoE är Natos senaste tillskott till de tidigare 28 Nato CoE:s. CCASCOE har bl.a. i uppdrag att stödja Natos planering för krishantering och ökad resiliens (Artikel 3 i det nordatlantiska fördraget) för kritisk infrastruktur för påverkan från extrema väderhändelser och ett förändrat klimat.

Natos tredje *Climate Change and Security Impact Assessment* publicerades i samband med toppmötet i Washington DC i juli 2024. Den innehåller bl.a. olika fallstudier för att förtydliga den inverkan som ett förändrat klimat kommer att innebära för alliansens samtliga domäner.^{40,41}

Även behovet av civil-militär samverkan inom Nato och dess medlemsländer ökar i betydelse. I ett tvärvetenskapligt civil-militärt samarbete har projektet CASA (*Climate and Security Action- Civil-Military Cooperation in Climate-Related Emergencies*) bildats. Projektet studerar i vilken utsträckning Nato och partners har engagerat sina nationella militära förmågor för att bidra vid klimatrelaterade naturkatastrofer.⁴² Samverkan sker bl.a. med miljö- och klimatfunktioner inom Nato-högkvarteret i Bryssel och Natos *Crisis Management and Disaster Response Centre of Excellence*, i Sofia, Bulgarien.

Forskning

Forskningsaktiviteter inom Nato sker framförallt inom *Science and Technology Organisation*

Inom Nato STO (*Science and Technology Organisation*), men kan även genomföras inom ramen för Nato *Science for Peace and Security Programme* (SPS).⁴³ Både Nato-medlemmar och parter-nationer kan delta.

Inom STO och SPS genomförs olika forskningsprojekt, varav vissa är relaterade till miljö, energi och klimat. Sverige, genom bl.a. FOI, FM, FortV och FMV, deltar bland annat i arbetsgrupper om klimat och säkerhet⁴⁴, energisäkerhet, klimat och logistik⁴⁵, PFAS^{46,47} och drivmedel.⁴⁸ Under 2024 har nya kriterier för verksamheter som kan finansieras inom ramen för SPS publicerats som innehåller fler inslag av energi- och klimatsäkerhet.⁴⁹

Vägen framåt

Miljöfrågor, inklusive klimatförändringens effekter och energisäkerhetsfrågor får allt större betydelse för såväl internationell säkerhet, som svensk säkerhet.⁵⁰ Nato har uppmärksammat dessa utmaningar på högsta politiska nivå, både på den militära och civila sidan, där det nordatlantiska fördragets Artikel 3 innefattar civil beredskap och nationell resiliens⁵¹

I Sveriges uppdaterade nationella säkerhetsstrategi betonas t.ex. hur klimatförändringen medför konsekvenser för nationell säkerhet.⁵²

Försvarsberedningen (2024) menar att Sverige som allierad ska bidra till hela Natos säkerhet genom att på bredden delta i Natos insatser, aktiviteter och operationer. En av alliansens kärnuppgifter är krisförebyggande och krishantering, inklusive stöd till

³⁸ NATO Climate Change and Security Action Plan, Compendium of Best Practices,

https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/7/pdf/230710-climate-change-best-practices.pdf

³⁹ The NATO Greenhouse Gases Emission Mapping and Analytical Methodology, July 2023, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2023/7/pdf/230710-NATO-GHG-Methodology.pdf

⁴⁰ Dvs. mark-, sjö-, luft-, rymd- och cyberdomänen.

⁴¹ NATO Climate Change and Security Impact Assessment. The Secretary General's Report Third Edition 2024, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/7/pdf/240709-Climate-Security-Impact.pdf

⁴² Se <https://www.project-casa.org/>

⁴³ Gilbert, N. (2024) NATO is boosting AI and climate research as scientific diplomacy remains on ice Nature News Explainer, 25 April 2024

⁴⁴ NATO STO SAS-182 on The Effects of Climate Change on Security, 2023-2025.

⁴⁵ NATO STO SAS-HFM-184 Carbon Footprint Assessment of Military Organizations and Operations and related Logistics, 2024.

⁴⁶ PFAS står för en grupp av hög-fluorerade ämnen (per- och polyfluorerade alkylsubstanter).

⁴⁷ AVT HFM-403, PFAS In Soil and Water: Mitigation, Remediation and Risk Management for NATO Members

⁴⁸ Exempelvis genom aktiviteter i Natos Advanced Vehicle Technology Panel (AVT).

⁴⁹ Science for Peace and Security Key Priorities (2024), <https://www.nato.int/cps/en/natohq/85291.htm>

⁵⁰ Persson, H. (2023) Klimatförändringar och svensk säkerhet. FOI Memo 8189.

⁵¹ Resilience, civil preparedness and Article 3, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm

⁵² Nationell säkerhetsstrategi. Regeringens skrivelse Skr. 2023/24:163.

naturkatastrofer, som kan vara orsakade av eller accentueras av ett förändrat klimat.⁵³

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 är ett exempel på hur konflikter kan påverka vår vardag. När civilsamhället åter ska byggas upp efter krigets slut är miljö- och klimatfrågor med på den Ukrainska regeringens agenda.

Sverige har en lång historia när det gäller samarbeten med Nato, också inom miljö- och energisäkerhetsområdet. Nu växer även behovet snabbt inom frågor rörande klimat och säkerhet.

Området är inte en tulipanaros eller ”antingen eller” och det går att tugga tuggummi och gå samtidigt.⁵⁴

---

⁵³ Försvarsberedningen (2024) Stärkt försvarsförmåga. Sverige som allierad, Ds 2024:6

⁵⁴ Sikorsky, E. (2024) Climate change is a threat, not a distraction, to the US military. June 18 2024, <https://www.defenseone.com/ideas/2024/06/climate-change-threat-not-distraction-us-military/397440/>

FOI Memo: 8571
Forskningsområde: CBRN-frågor
Godkänd av: Åsa Scott

Innehållet är granskat och omfattar ingen information som är underställd exportkontrollagstiftningen

